

Становище

на проф. д-р София Шишманова

относно: Дисертация за присъждане на образователна и научна степен „Доктор“

на Асен Миланов Миланов

на тема:

„Рисунката в дигитална среда“

В увода докторантът очертава историческото развитие и ролята на рисунката в съвременните условия на развити компютърни технологии и интернет пространство, доказвайки актуалността и значимостта на темата за рисунката в дигитална среда. Въз основа на обосновааната тема, докторантът дефинира конкретните цели и задачи на докторската теза. Направеният литературен обзор, разширяван с библиографски отправки за допълнителна информация, показва, че докторантът познава съвременното състояние на проблема, поставен за решение с докторския труд.

В първа глава авторът описва съвременността, характеризираща се с прилагането на дигиталните технологии във всички области на обществения живот и дейност и значимостта на рисунката като част от визуалната информация в цялата история на човешката цивилизация и особеностите ѝ днес във виртуалния свят, изискващи научно и експериментално изследване и утвърждаване.

Съдържанието в тази глава е обособено в два раздела - за рисунката и за компютрите, проследявайки подробно поотделно тяхното историческо развитие.

В раздела за рисунката авторът проследява нейното развитие през вековете. Анализирани са характеристиките, особеностите и значимостта на рисунката в изкуствата, културата и науката на страни и народи, представляващи средище на цивилизацията в отделните етапи на нейното развитие. Анализирани е и значението на появата на писмени знаци, лесно приложими към изображението като пояснителен текст или послание, придавайки по-голяма стойност и въздействие на рисунката.

Интересни са и творческите търсения на автора за сходство, смислово значение и взаимно влияние при различните видове приложения на рисунката, някои от които са: първоначалното използване на текст в занаятчийството и по-късното му прилагане навсякъде в средновековната църковна живопис; значението на вида и размерите на носителя на рисунката за постигане на желано научно, опознавателно или емоционално въздействие върху зрителя; парченцата, изграждащи мозайката и пикселите на екранното изображение днес.

Като цяло тази част от докторския труд показва, че кандидатът притежава задълбочени знания в областта на изкуство и по-точно – за рисунката, като проявява способност за самостоятелни научни изследвания.

В частта компютри докторантът проследява отделните етапи от развитието на компютърните изкуства през XX век. Като особено значими моменти са отбелязани: организирането на мащабни изложби с участието на многобройни художници, чиято творческа дейност получава наименованието „Компютри и изкуство“; началото на т.н. „кибернетичен модернизъм“ през втората половина на XX век; зараждането на алгоритмичната живопис, наричана „Компютърна композиция с линия, 1965“; откриването на компютърната графика.

Тук е развита тезата за взаимното проникване и взаимодействие между изкуство и компютърни технологии. По-конкретно, като разглежда модерните течения през XX век, техни представители и творческа дейност, докторантът прави своя извод и обобщава: „...и авангардът и модернизмът, разгледани в своята цялост, оказват силно влияние на процесите на сближаване между изкуствата и технологиите през целия XX век“.

По отношение на дигиталната рисунка, авторът обосновава нейното маргинално съществуване до появата на персоналните компютри, с което започва вторият исторически етап от нейното развитие.

Във втора глава е направен задълбочен и изчерпателен анализ на академичната, респективно дигиталната рисунка от една страна и от друга - на философията в изобразителните изкуства по време на възникването и ранното развитие на дигиталната рисунка, очертаващи двата нейни аспекта – визия и съдържание.

За художествено-творческата същност на рисунката, докторантът се спира на обучението в НХА в областта на рисуването, и по-точно: на изграждането на художествени умения с удачното използване на академичния етюд и портрет; на получаването на композиционна грамотност и по-нататъшното ѝ овладяване от всеки отделен студент, формирайки неговата „креативна мощ“; на знание на перспективните закони за професионално трансформиране на тримерното пространство в двумерно.

Относно съдържанието на рисунката, докторантът разглежда по-подробно постмодернизма, имащ проекции в изкуството, литературата, социологията, т.н. и анализира връзките му с дигиталната рисунка: „... постмодернистките възгледи могат да дадат основните направления при анализа и разбирането на новото в природата на цифровата рисунка – и това се отнася не само до нейния генезис, но и за нейни същностни проявления и битуване в дигиталния свят“. И по-нататък: „...дигиталната рисунка в условията на постмодернизма става основен „феномен на реинтерпретацията“. „...Реинтерпретацията, действаща като такава художествена система, в която първичният

продукт присъства под формата на „елемент“, който работи в зоната на естетическото въздействие“.

Развивайки теорията на дигиталната рисунка, докторантът се спира на онези фундаментални парадигми на постмодернизма, които я определят като „вторичен заместител на оригинала“: „... дигиталната рисунка не копира реалността, а самата тя я моделира“, като в процеса на това моделиране се проявяват следните възможности: за образуване на „хипер-реалност – безкрайно множество от възможни светове“; „на достъп“ до предишни течения, школи и стилове, като „проявления на означаващото в различни изобразителни култури“. създадена от един автор да бъде многократно преработвана по различни начини от други автори - „разсейване на дигиталната рисунка“.

И още „... ролята на феномен на реинтерпретацията на дигиталната рисунка, както в процеса на работата над нея, така и в процеса на нейната социализация в електронното пространство се извършва в съответствие с културните парадигми между творец и потребител“.

Докторантът подчертава двете противоречиви виждания за реалистичната и абстрактната рисунка като визуализиращ елемент в изобразителните изкуства. За „преодоляването на това противоречие“ докторантът предлага да се използва понятието „вътрешно системен художествен образ“. Художествен образ, който се проявява „... като образ-замисъл в творческото въображение на художника; като образ-произведение, направено с една или друга техника, като образ-възприятие, породен в съзнанието на зрителя и тълкуван (интерпретиран) от него според знанията, уменията и навиците му за работа с образа“.

Внимание е отделено и на все по-разширяващата се глобализация, застрашаваща в известна степен самобитното развитие на културата и изкуствата на отделните народи, до опростяване на изложеното в интернет пространството. За отстраняване на тази опасност, докторантът предлага „дълбочинното опознаване на конкретния изобразителен материал“, отнасящо се до визуалните изкуства, до рисунката, и особено – до рисунката в дигитална среда.

В тази глава е направен и кратък преглед на развитието на рисунката от появата на РС компютри, приет от него като втори исторически етап от нейното развитие.

Започвайки от известната под наименованието „машинна рисунка“, преминавайки през рисунката на „информационната ера“, наречена още „трета вълна“, до възможностите ѝ днес да бъде израз на художествено-творческите замисли и смислови послания на художника, предназначена за най-различни приложения в изкуствата, културата, науката, образованието, социологията на съвременното общество, докторантът дефинира нейните основни характеристики.

В заключение - изложението в тази глава представлява теория на дигиталната рисунка - принос с научен и научно-приложен характер в изкуствознанието.

В трета глава, като разглежда накратко основните начини за създаване на дигитални рисунки, докторантът обяснява методите и средствата, използвани от него при рисуването на предлаганите авторски творби. За да докаже тяхната оригиналност, авторът се спира на съвременни художници на компютърни рисунки и анализира различията в методите и похватите, използвани от всеки един от тях.

Като представители на програмно създаваните рисунки, известни под наименованието „алгоритмични рисунки“ са цитирани редица художници, от които по-известни са: Вера Молнар, Кейси Рийс (Casey Rease). В повечето случаи творбите на тези художници са самоцелни, създавани с високо професионални умения за програмиране. Например една от работите на Кейси Рийс представлява изменящи се сложни цветни мрежи, придружени от електронна музика, и приятно оцветен в бледи меки цветове анимиран фон.

Друго течение в съвременните изобразителни изкуства е използването на смесени техники - например снимки, обработени електронно. Като негов представител е цитиран Колин Голдбърг (Colin Goldberg).

В тази глава докторантът излага теоретична обосновка, разработени от него методи и реализация на нов вид, различни от съществуващите до момента, дигитални рисунки. А именно:

- Използван е метод на рисуване „на ръка“ с електронна писалка, при това „... както хартията, така и дигиталното пространство, като субстрат имат еднакви свойства на „идеален“ носител на изобразителната информация“.

- „...Вековните натрупвания в уменията за изобразяване, както и инерционните в исторически план процеси, свързани с възприемането, обяснението и емоциите, породени от рисунката, са идентични и в двата случая“.

- „Както класическата, така и електронната рисунка имат своите история на създаването, художествено-изобразителни задачи, а също така и някакви параметри, които са априори известни и могат да помогнат за анализа на рисунката при определяне на нейната композиция, съотношението между цветовете, яркостите, представяне на пространството...“.

Основно преимущество на предлагания от докторанта метод за създаване на дигитална рисунка е максималното използване на художествено-творческите и креативни способности на художника и минимално - на възможностите на електронното пространство.

Тук е дадено описание на препоръки, които трябва да се взимат предвид при анализирането на дигиталните рисунки - също с теоретична стойност, тъй като са

обобщаващи и общовалидни за всички случаи на този вид творчество: „1) Каква е концепцията на разглеждания и анализиран цикъл от рисунки; 2) Каква е композицията с оглед на нейното цялостно въздействие както на отделната рисунка, така и на целия цикъл; 3) Какво е влиянието на техниката върху начина за изграждане на творбата; 4) Използваните композиционни похвати: контраст, ритъм, дистанция, определяне границите на кадъра.

При анализиране на авторските рисунки, включени в доктората, може да се направят следните изводи:

Постигнати са резултати при рисуването на природни стихии, пространство, други природни явления, текстово обосновани в докторския труд.

Реализираните рисунки, цикли рисунки, са плод на художествено-творчески идеи, както и на задълбочено изследване на възможностите и приложението на предлаганите авторски методи и похвати за осъществяването им в дигитална среда, придружени също с подробно текстово обяснение.

Изводът за този раздел е следният. Реализираните цикли рисунки и текстовият анализ на методите и начините за постигането на търсените ефекти, представляват научен и научно-приложен принос в изобразителните изкуства.

Накрая на докторския труд са разгледани перспективите за развитие на виртуалните изкуства, а също така и възможността за създаване на нови естетики в изкуствата и на рисунката като неин градивен елемент.

В заключение: С цялостното съдържание на докторския труд и предлагани рисунки в дигитална среда, се очертават теоретични основи с практическа насоченост като начало на едно ново течение във виртуалните изобразителни изкуства.

Въз основа на всичко гореизложено, считам, че поставената цел на докторската теза е напълно и изчерпателно изпълнена в теоретичен и практически аспект.

Приемам претенциите на докторанта за научно и научно-приложен принос и давам положителна оценка на докторския труд.

22.09.16